

«Κατήλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς» Ωδή στ' - Καταβασίες του Πάσχα

Πολιτισμός / Βυζαντινή Μουσική

Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος - Συγγραφέας

ΩΔΗ ΣΤ΄

«Κατήλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς καί συνέτριψας μοχλοὺς αἰωνίους, κατόχους πεπεδημένων Χριστέ καί τριήμερος ὡς ἐκ κήτους Ἰωνᾶς, ἐξανέστης τοῦ τάφου».

Μετάφραση

Κατέβηκες Χριστέ μου μέχρι τα έγκατα της γης

και συνέτριψες δεσμά αιώνια, που κρατούσαν τους ανθρώπους δεμένους

και μέσα σε τρεις ημέρες αναστήθηκες, όπως ο Ιωνάς από την κοιλιά του κήτους.

Έρμηνεία

Η Ανάσταση του Χριστού στην Ορθόδοξη πίστη παριστάνεται με «την εις Άδου Κάθοδον». Προφανώς «τα κατώτατα της γης» είναι ο Άδης, ο κάτω κόσμος. Ο Ιωνάς γράφει: «κατέβην εις γην, ης οι μοχλοί εισίν αιώνιοι». Κατά τούτο θυμίζει την έκτη ωδή των Βιβλικών Ωδών, η οποία αναφέρεται στον Ιωνά και την τριήμερη παραμονή του μέσα στην κοιλιά του θεόρατου εκείνου κήτους, όπου ο Ιωνάς προσεύχονταν συνεχώς. Η τριήμερη αυτή παραμονή του Ιωνά στο κήτος προοικόνισε την τριήμερο ταφή του Χριστού και όπως εκείνος σώθηκε μέσα σε τρεις μέρες, έτσι και ο Χριστός αναστήθηκε μέσα σε τρεις μέρες από τον τάφο.

Υπάρχει όμως διαφορά, γιατί στην κοιλιά του κήτους δεν υπήρχαν δεσμά ούτε δεσμώτες. Όμως στον Άδη κατέβηκε ο Χριστός, για να συντρίψει τα αιώνια δεσμά των νεκρών, που ήταν αλυσσοδεμένοι, όπως αναφέρει ο Ησαΐας σχετικά, και για αυτό δεν μπορούσαν να φύγουν από εκεί. Γι αυτό έπρεπε να πάει ο Χριστός για να κηρύξει την Ανάσταση. Ο Χριστός μας απελευθέρωσε όχι μόνο από τα δεσμά του θανάτου αλλά και από τα δεσμά των παθών, έκανε πιο εύκολη την προσπάθειά μας για απελευθέρωση από τα δεσμά μας. Κατά το Μάξιμο τον ομολογητή χάλκινα δεσμά είναι οι εμπαιθείς έξεις που κρατούν τον άνθρωπο αλυσσοδεμένο στο πάθος.

Γι' αυτό η ορθόδοξη εικονογραφία δεν περιγράφει την στιγμή της Αναστάσεως αλλά ιστορεί την νίκη του Κυρίου κατά του θανάτου, με την κάθοδό Του στον Άδη. Πατάει με δύναμη τις σπασμένες πύλες του Άδη, πού ανοίγεται κάτω από τα πόδια του σαν μαύρη άβυσσος, κρατάει με το ένα Του χέρι το τρόπαιο της νίκης, τον

Σταυρό, συντρίβει τον Σατανά μαζί με τον θάνατο και με το άλλο Του το χέρι σηκώνει, εγείρει τον Αδάμ, το σύμβολο του ανθρώπινου γένους, ενώ δίπλα Του ακολουθεί ή Εύα με τα χέρια της υψωμένα σε δέηση. Στο σκοτάδι του Άδη είναι σκορπισμένα κλειδιά, σύρτες και μοχλοί πού κρατούσαν δέσμιους αιώνες τους ανθρώπους. Ο θάνατος πλέον νικήθηκε συντριπτικά. Δεξιά και αριστερά απεικονίζονται οι δίκαιοι της Παλαιάς Διαθήκης και όσοι από τους άλλους θανόντες, δέσμιους του Άδη, άκουσαν το κήρυγμα του Χριστού, μετανόησαν, πίστεψαν και σώθηκαν. Οι γνωστές εικόνες πού δείχνουν τον Χριστόν να «εκτινάσσεται» από τον Τάφο, κρατώντας το λάβαρο της νίκης, ενώ άγγελος σηκώνει την ταφική πλάκα, πράγμα που δεν είναι σωστό, γιατί ήταν λίθος και όχι ταφική πλάκα, αποτελούν δυτική εικονογραφία, χωρίς τεκμηρίωση, με παραλλαγμένες ή στην καλλίτερη περίπτωση, φανταστικές λεπτομέρειες.

%sdfgiiiuythhhhd%

<https://bit.ly/3oa2r3H>